

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 5 października 2023 r.

Pozycja 262

POSTANOWIENIE

z dnia 20 lipca 2023 r.

Sygn. akt Ts 95/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski – przewodniczący

Jakub Stelina – sprawozdawca

Bogdan Świączkowski,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 9 listopada 2022 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej R.S.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 marca 2021 r. (data nadania) R.S. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił o zbadanie zgodności art. 76 § 2 w związku z art. 7 § 1 oraz art. 7 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2021 r. poz. 53) „w zakresie w jakim: „– ogranicza możliwość sądowej weryfikacji rozstrzygnięć wydanych przez organ postępowania wykonawczego, jakim jest Komisja Penitencjarna, których przedmiotem jest klasyfikacja skazanego, tylko do jednej przyczyny odwoławczej, tj. sprzeczności (niezgodności) z prawem, bez możliwości zaskarżenia takiej decyzji od strony proceduralnej, merytorycznej, poprawności przeprowadzonego postępowania, tj. w zakresie w jakim nie dopuszcza zaskarżenia takiej decyzji co do istoty i przedmiotu sprawy”, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz w związku z art. 2 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji; „– uniemożliwia zaskarżenie rozstrzygnięcia sądu penitencjarnego i poddania go kontroli instancyjnej, ograniczając tym samym drogę do sądu”, z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji.

2. Postanowieniem z 9 listopada 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 29 listopada 2022 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Uznał bowiem, że skarżący nie dysponuje ostatecznym orzeczeniem naruszającym jego prawa określone w *petitum* skargi, ponieważ nie wniósł zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego w K. z 8 września 2020 r. o nieuwzględnieniu skargi skarżącego i utrzymaniu w mocy zaskarżonej decyzji Komisji Penitencjarnej Aresztu Śledczego w S. z 10 czer-

wca 2020 r. Trybunał stwierdził, że skarżący tym samym nie wyczerpał drogi prawnej w sprawie, w związku z czym nie uzyskał ostatecznego orzeczenia opartego na kwestionowanym przepisie k.k.w., który zgodnie z zarzutem sformułowanym w *petitum* skargi konstytucyjnej „uniemożliwia zaskarżenie rozstrzygnięcia sądu penitencjarnego i poddania go kontroli instancyjnej, ograniczając tym samym drogę do sądu”.

3. W zażaleniu z 6 grudnia 2022 r. (data nadania) skarżący zarzucił zakwestionowanemu postanowieniu „błędą wykładnię art. 79 ust. 1 Konstytucji, art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393) w związku z art. 7 § 5 k.k.w. polegającą na przyjęciu, iż niezbędnym jest celem uzyskania ostatecznego orzeczenia uprawniającego skarżącego do złożenia skargi konstytucyjnej w niniejszej sprawie złożenie uprzedniego zażalenia od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 8 września 2020 r. w przypadku, gdy ustawodawca wprost nie przewidział możliwości zaskarżenia go w toku instancji, podczas, gdy zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, iż orzeczenie jest ostateczne, gdy wyczerpana zostaje właściwa dla danej sprawy droga prawna, co w niniejszej sprawie zostało wykazane”. W związku z powyższym wniósł o „uwzględnienie zażalenia i uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz o nadanie skardze konstytucyjnej w niniejszej sprawie dalszego biegu”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Zgodnie z orzecznictwem Trybunału zażalenie na postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej powinno dotyczyć podstaw, na których odmowa ta była oparta. Przedmiotem postępowania zażaleniowego jest bowiem ustalenie ich prawidłowości.

2. Trybunał Konstytucyjny w obecnym składzie uznaje, że odniesienie się do treści zażalenia musi zostać poprzedzone uwagami natury ogólnej, dotyczącymi zasady skargowości, obowiązującej w tym postępowaniu. Zgodnie z art. 67 ust. 1 u.o.t.p.TK Trybunał orzekając jest związany zakresem zaskarżenia wskazanym we wniosku, pytaniu prawnym albo skardze konstytucyjnej. Zasada ta wymaga, aby skarżący sam określił akt normatywny (lub jego część), będący przedmiotem postępowania. Trybunał nie może z urzędu rozszerzyć tak wskazanego przedmiotu kontroli. Podmiot występujący z zażaleniem na postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu sam określa zatem granice, w ramach których sprawa podlega rozpoznaniu. Istotna jest przy tym funkcja, jaką pełni ten środek odwoławczy. Jak wynika z treści art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK, na postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu skarżącemu przysługuje zażalenie do Trybunału w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia tego postanowienia. Przedmiotem zażalenia jest wydane w ramach wstępnej kontroli postanowienie dotyczące oceny strony formalnej skargi. Ze względu na to, że przepis ten stanowi o postanowieniu o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, należy uznać, że zażalenie może odnosić się jedynie do przedstawionych przez Trybunał Konstytucyjny argumentów przemawiających za negatywną oceną strony formalnej skargi. Brak takiego odniesienia musi zostać każdorazowo oceniony jako niepodważenie zasadności argumentacji zawartej w zaskarżonym postanowieniu i skutkować będzie nieuwzględnieniem za-

żalenia (por. postanowienie TK z 31 października 2011 r., sygn. Ts 306/10, OTK ZU nr 5/B/2011, poz. 381).

3. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że kwestionowane postanowienie jest prawidłowe, a argumenty przytoczone w zażaleniu nie podważają ustaleń przedstawionych w tym orzeczeniu i nie zasługują na uwzględnienie.

W zakwestionowanym postanowieniu Trybunał trafnie przesądził, że skarżący nie uzyskał ostatecznego rozstrzygnięcia naruszającego jego prawa określone w *petitum* skargi konstytucyjnej. Dla merytorycznej oceny zarzutów skarżącego konieczne było bowiem wniesienie (w terminie tygodnia od dnia doręczenia) zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego w K. z 8 września 2020 r. (sygn. akt [...]) o nieuwzględnieniu skargi i utrzymaniu w mocy zaskarżonej decyzji Komisji Penitencjarnej Aresztu Śledczego w S. z 10 czerwca 2022 r. Nie powinien był on – mając w perspektywie postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym – rezygnować z tego środka zaskarżenia, mimo że nie budziło wątpliwości, że przepisy ustawowe wyłączają możliwość jego wniesienia. Tylko w ten sposób mógł bowiem doprowadzić do wydania, w oparciu o kwestionowaną regulację, postanowienia o odrzuceniu zażalenia, i tym samym do „ujawnienia” przedmiotu skargi konstytucyjnej.

Trybunał przypomina, że na ten temat wypowiedział się w postanowieniu pełnego składu z 10 marca 2015 r., sygn. SK 65/13 (OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 35). Orzekł wtedy, że wniesienie nieprzewidzianego przepisami prawa środka odwoławczego w celu uzyskania orzeczenia potwierdzającego, że droga dostępu do sądu lub do zaskarżenia orzeczenia jest zamknięta – w kontekście skuteczności wniesienia skargi konstytucyjnej do Trybunału – jest niezbędne. Stanowisko to potwierdzały również judykaty w sprawach cywilnych, administracyjnych i karnych, wydane w późniejszych terminach (zob. np. postanowienia TK z: 21 czerwca 2017 r., sygn. Ts 148/16, OTK ZU B/2017, poz. 271; 8 kwietnia 2019 r., sygn. Ts 147/17, OTK ZU B/2019, poz. 136; 9 kwietnia 2019 r., sygn. SK 7/19, OTK ZU A/2019, poz. 15; 19 stycznia 2021 r., sygn. SK 47/19, OTK ZU A/2021, poz. 9; 23 lutego 2021 r., sygn. SK 33/20, OTK ZU A/2021, poz. 12; zob. też wyrok TK z 11 października 2016 r., sygn. SK 28/15, OTK ZU A/2016, poz. 79). To stanowisko jest wiążącą dyrektywą interpretacyjną dla kolejnych składów orzekających. Odstąpienie od poglądu prawnego wyrażonego w orzeczeniu Trybunału wydanym w pełnym składzie wymaga – zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 1 lit. e *in fine* u.o.t.p.TK – wydania orzeczenia w takim samym składzie. Dopóki to nie nastąpi, wszystkie składy orzekające Trybunału Konstytucyjnego są związane takim poglądem prawnym (zob. postanowienie TK z 24 stycznia 2013 r., sygn. Ts 349/11, OTK ZU nr 1/B/2013, poz. 106 oraz wyroki TK z: 9 grudnia 2015 r., sygn. K 35/15, OTK ZU nr 11/A/2015, poz. 186 i 21 czerwca 2017 r., sygn. SK 35/15, OTK ZU nr A/2017, poz. 51).

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak na wstępie.